

Återrapportering 2024

Adaptiv klövviltförvaltning

(NV-06878-21)

Foto: Dennis Jacobsen/Mostphotos

Återrapportering 20240 01-20241231 gällande avtal om Adaptiv klövviltsförvaltning (NV-06878-21) mellan Naturvårdsverket och Svenska Jägareförbundet.

Nedan följer Svenska Jägareförbundets redovisning i enlighet med avtal NV-06878-21. Uppdelningen i redovisningen följer Naturvårdsverkets numrering i gällande kravspecifikation (3.1.1, 3.1.1.1, 3.1.1.2, 3.1.1.3, 3.1.1.4) som föreligger i grundavtal och omfattar de krav som anges (1.6.1.1.5).

3.1.1 ÖVERGRIPANDE BESKRIVNING

Svenska Jägareförbundet, nedan kallat förbundet, har fortsatt verka för att vidmakthålla och utveckla den adaptiva klövviltsförvaltningen i enlighet med avtalet och med en tydlig koppling till faktablad och manualer som tagits fram inom området av Sveriges Lantbruksuniversitet. Denna rapport avser perioden 20240101-20241231.

De ingående momenten är genomförda och antalet utbildnings-, samverkans- och stödinsatser som anges i avtalet är genomförda i samtliga län. Den största volymen av deltagande vid utbildningsinsatserna har varit representanter för älgskötselområden. Riktade utbildningar till älgförvaltningsområden har också genomförts och då oftast i samverkan med myndigheter, främst länsstyrelser. Samverkan vid utbildningar har också skett med markägarorganisationer.

Informationsspridning sker också genom förbundets hemsida. Förbundet anser sig se en positiv rikttningsförändring både avseende medvetenhet och förvaltningsåtgärder för att erhålla en bättre kvalitativ älgstam.

Den direkta rådgivningen via telefon och e-post till jägare och markägare i olika frågor rörande klövviltsförvaltning är mycket omfattande och uppfattningen är att den har varit mer omfattande under året än tidigare. De som söker denna rådgivning är allt från enskilda jägare och fastighetsägare till representanter från älgsskötselområden och förvaltningsområden. Det förekommer också, främst i frågor kopplade till vildsvin, rådgivning till andra aktörer, exempelvis kommuner och samfällighetsföreningar.

3.1.1.1 DELAKTIVITET 1

Utbildningsinsatser inom området adaptiv klövviltsförvaltning

Förbundet har på samtliga nivåer av den förvaltande organisationen genomfört en stor mängd utbildningsinsatser över hela landet. Av naturliga skäl är tyngdpunkten riktad mot älgskötselområden och dess företrädare. Många gånger är också älgskötselområdets utsträckning densamma som kronhjortskötselområdet om sådant är registrerat. Förutom administrativa vinster underlättar detta flerartsförvaltningen när två centrala arter hanteras inom samma geografi. Även om förvaltningen av övriga klövviltsarter inte regleras på samma sätt som älg och kronvilt hanteras oftast alla arter inom den geografiska ramen för flerartsförvaltningen. Utbildningsinsatserna initieras både av förbundets egen personal men det är och vanligt förekommande att utbildningar efterfrågas av enskilda älgskötselområden eller sådana områden i samverkan.

Det är en tid sedan forskningsprogrammen Governance och Beyond Moose avslutades men det kan inte nog understrykas vikten av innehållet i de artiklar som publicerats inom dessa program. Dessa fakta är viktiga delar i förbundets utbildningar. Även rapporten ”Älgstammens utveckling och älgförvaltningen i siffror: årsrapport för året 2023/24” som publicerades under året har tillfört en del att reflektera kring.

Under året har förbundets utbildning i flerartsförvaltning färdigställts till fullo och en mängd utbildningar har genomförts i framför allt landets södra och mellersta delar. Utbildningsmaterialet är mycket omfattande och beroende av målgrupp kan lite olika delar av materialet användas vid utbildningarna. Gemensam målsättning är dock alltid att förstå betydelsen av flerartsförvaltning, hur viltet påverkas och påverkas av sin omgivning, skapa förutsättningar för välgrundade och aktiva beslut och att försöka nyttja befintliga strukturerna för att skapa mervärden på frivillig väg. Även om den rubriceras som flerartsförvaltning är en viktig del i innehållet också att förstå innebörden av samförvaltning. I och med denna utbildning i flerartsförvaltning har en del av de artvisa utbildningarna kanaliserats till flerartsutbildningen.

Det som redovisats tidigare är under avtalsperioden, att denna rubricerade delaktivitet överlappar med 3.1.1.2 (samverkansinsatser) är alltjämt gällande. Det är ofta inte möjligt att dra skarpa skiljelinjer mellan dessa två områden och att försöka göra detta skulle försvåra att uppfylla de syften som finns inom båda dessa delaktiviteter men kanske allra mest delaktiviteten samverkan. Denna delaktivitet bygger i många fall på att förstå samband och relation mellan klövviltsarter och hur dessa påverkar främst intressen inom jord- och skogsbruk men också inom andra områden, exempelvis i närheten av urbana miljöer.

De intressegrupper som är berörda av den adaptiva klövviltsförvaltningen är inte heller homogena och skarpt avgränsade sinsemellan. En ansenlig del av jägarkåren är också skogs- och/eller jordbrukare. Det finns här en gradering hos den enskilde hur stor vikt som läggs på vilt kontra de agrara näringarna men oavsett är den kunskap och fakta som erhålls genom utbildningarna fundament för kloka beslut och ställningstaganden. Utöver deltagande från jägare-, skogs- och/eller jordbruksintresset så förekommer det deltagande från andra intressen men andelen deltagare är fortsatt på en låg nivå.

Under avtalsperiodens inledning, när pandemin fortfarande berörde landet i hög utsträckning, var en majoritet av utbildningarna i digital form. 2024, i likhet med året dessförinnan, är en majoritet av utbildningarna i fysisk form. Båda formerna fyller väl sitt syfte med i många fall lite olika målgrupper. Den digitala lösningen är både tids- och miljöbesparande men tappar lite av möjligheten till interaktion mellan deltagare. Det förbundet ändå ser är att många av deltagarna vid digitala utbildningar har blivit mycket väl bevandrade med tekniken och mycket mindre tid behöver läggas på handhavandesupport.

Det som nämnts i tidigare återrapporteringsdokument avseende deltagares hemvist och i vilket län en digital utbildning ska redovisas är fortfarande något problematiskt. Deltagare kan komma från skilda delar av landet men förbundet redovisar aktiviteten i det län där det bedöms att flertalet deltagare härrör ifrån.

Foto: Niklas Liljebäck

Rådjur

Den artspecifika förvaltningsutbildningen avseende rådjur genomförs i flertalet län i Götaland och Svealand. I norrlandslänen genomförs någon enstaka utbildning. Det utbildningsmaterial som används är uppbyggt på samma sätt som övriga artspecifika utbildningarna med artfakta, ekologi, förvaltning och samverkan. Beträffande förvaltning så är det generella mönstret i landet att det fälls för hög andel bockar bland vuxna rådjur. Det är något som särskilt påtalas under utbildningen och det fick också ökat fokus från 2021 då möjligheten till jakt på råbock infördes i hela landet mellan 1 maj och 15 juni. I realiteten var det året därefter som denna möjlighet började.

Det fanns stora farhågor från många jägare att denna möjlighet ytterligare skulle försämra könsfördelningen bland vuxna rådjur. Vid en jämförelse mellan ett par exemplen, Skåne och Uppsala län så visar den skattade avskjutningen ingen som helst skillnad i andelen bockar av vuxna rådjur mellan jaktåren 2021/2022 då vårjakt var tillåten i Uppsala län men ej Skåne län och jaktåret 2023/2024 då vårjakten var tillåten i båda länen. Utvecklingen i fler län och landet som helhet bör följas och vid behov ytterligare förstärka förvaltningsrådgivningen avseende avskjutningen.

Vildsvin

Efter flera år, från ett riksperspektiv, vikande vildsvinspopulation finns tydliga signaler att populationen under 2024 åter vänder uppåt. Det är mycket tydligt att år med mycket ek- och bokollon starkt påverkar och är dessutom vinter och vårperioden vädermässigt gynnsam får vi en god reproduktion och hög kulingöverlevnad. Det är resultatet av det som med stor sannolikhet visat sig under 2024.

Den skattade avskjutningen jaktåret 2023/2024 visar inte denna upplevda populationsökning men den kommer troligen avspeglas i kommande jaktårs skattning. Antalet trikontester som redovisas av Statens veterinärmedicinska anstalt på helårsbasis visar på 125 025 tester 2024 i jämförelse med 2023 då 98 365 trikontester på vildsvin utfördes.

Den troliga populationsökningen har renderat i en förstärkt problembild och efter några år med lite mindre intresse för utbildning har den åter ökat i flera län. Utbildning, rådgivning och samverkan är något som mycket tydligt går hand i hand när det gäller vildsvin. Förutom utbildningsmaterialet är förbundets Vildsvinsbarometer på webben samt Handlingsplan Vildsvin viktiga och uppskattade verktyg.

Ett viktigt beslut under 2024 var att möjligheten till småskalig försäljning av vildsvinskött direkt till konsument blev möjlig. Avsättningsmöjligheten kommer underlätta förvaltningen i områden med täta vildsvinsstammar. Utbrottet av Afrikansk svinpest i Fagersta 2022 har också fortsatt satt fokus på vildsvinsförvaltningen och vikten av en aktivt och klok förvaltning.

Foto: Wildmedia/Mostphotos

Dovvilt

Efter en lång rad av år med ökad avskjutning av dovilt visar sista jaktårets skattade avskjutning en liten nedgång i fällda dovilt. Inom flera geografier har man under flera år aktivt arbetat med förvaltningen i syfte att minska stammarna. Om den minskade avskjutningen är ett resultat av det kan inte avgöras ännu.

Den artvisa utbildningen avseende dovilt är relativt begränsad i omfång, dels är doviltets utbredning fortsatt mer begränsad än annat klövvilt och dels sker utbildningen mer inom ramen för flerartsförvaltning där samtliga klövviltsarter ingår.

Inom några län pågår sedan flera år ett aktivt arbete för en bättre målstyrning. Det sker i allmänhet inom ramen för rådande ÄSO-struktur. Då förvaltningen av dovilt inte är reglerad på samma sätt som älg och rådjur är detaljstyrningen inte densamma men man arbetar med simultaninventeringar och utifrån det fastställer inriktningsmål.

Det framgår i förvaltningen att det i län med talrika doviltspopulationer skett en positiv förskjutning avseende könsfördelningen i avskjutningen av vuxna djur där en allt större andel utgörs av hondjur och där det idag fällt betydligt fler hindar än hjortar. Denna förvaltningsstrategi är ett viktigt budskap vid utbildningsinsatserna.

Kronvilt

Länsstyrelsernas rapporterade avskjutning av kronvilt har legat stabilt på samma nivå de senaste åren. Förbundets bedömning är målsättningen inom många kronhjortskötselområden med starka stammar av kronvilt har varit att sänka tätheten något. Det är också tydligt att kronviltets etablering till nya områden sakta fortsätter.

Intresset för artspecifik utbildning är fortsatt stort och det är framför allt inom områden där kronviltet befinner sig i etableringsfas. Utbildningen inom dessa områden lägger stort fokus på artfakta, grundläggande ekologi, förvaltning och vikten av samverkan mellan intressen.

Inom nya kronhjortskötselområden är rådgivning i skötselplanarbetet mycket centralt. I områden där kronviltstammen förekommit en längre tid och kanske är talrik svänger rådgivningen mer över till avskjutningsstrategier för att nå målsättningar kring exempelvis kvalitet och förändrad numerär. Utbildnings- och rådgivningsinsatser har förekommit i samtliga län förutom Norrbotten och Gotland.

Älg

Efter en rad år med vikande älgstammar i de flesta län i landet bedömer nu förbundet att den vikande trenden stannat upp och att älgstammen även inom vissa län åter ökar något. Det har genomförts ett mycket stort antal utbildnings- och rådgivningsinsatser under 2024. Till följd av den vikande älgstammen har också åldersstrukturen bland vuxna älgar försämrats en del. Flera orsaker kan säkert finnas till lägre slaktvikter och vikande reproduktionstal men åldersstruktur är troligen en viktig faktor. Utifrån genomförda utbildnings- och rådgivningsinsatser bedömer förbundet att intresset för att kvalitetsarbete mycket tydligt har ökat.

Antalet utbildningsinsatser 2024

Under avtalsperiodens första halvår 2022 genomfördes, till följd av pandemin, mer än hälften av utbildningarna i digital form. På samma sätt som förra året ser vi en återgång till allt större andel fysiska träffar. Det digitala mötet fyller också väl sin funktion och förbundets bedömning är att det digitala mötet delvis lockar andra målgrupper.

Under 2024 genomfördes 255 utbildningstillfällen runt om i landet, tabell 1. Drygt 70 procent av dessa genomfördes som fysiska träffar.

Län	Fysiska	Digitala
Blekinge	10	1
Dalarna	8	6
Gotland	5	2
Gävleborg	2	6
Halland	16	1
Jämtland	10	1
Jönköping	17	2
Kalmar	10	1
Kronoberg	8	3
Nationellt	5	5
Norrbottn	17	1
Skåne	6	1
Stockholm	3	13
Södermanland	6	8
Uppsala	7	0
V Götaland	5	1
Värmland	12	6
Västerbotten	10	6
Västernorrland	8	1
Västmanland	2	5
Örebro	4	4
Östergötland	9	1
Summa	180	75

Tabell 1. Antalet genomförda utbildningsinsatser 2024 fördelat per län och fördelning mellan fysiska och digitala sammankomster.

Foto: Mostphotos

Foto: Ronnie Isacson

Foto: Erik Mandre/Mostphotos

3.1.1.2 DELAKTIVITET 2

Verka för en ekosystembaserad förvaltning genom samverkansinsatser

Samverkansinsatser är ytterst sällan en isolerad aktivitet utan det sker ofta i samband med utbildningsaktiviteter. Påtagligt under året är att den färdigställda flerartsförvaltningsutbildningen på ett tydligt sätt lyft samverkaninsatserna. Även om utbildningen benämns flerartsförvaltning är en icke oansenlig del i den vikten av samverkan mellan olika aktörer inom klövviltsförvaltningen.

Samverkan sker företrädesvis med aktörer inom jord- och skogsbruk som har intressen inom viltförvaltningen. Vidare deltar olika myndigheter vid samverkaninsatser. Det är oftast länsstyrelser men även Skogsstyrelsen och Polismyndigheten finns bland samverkansparterna. Bland övriga aktörer så är samverkan med kommuner allt oftare förekommande. Det rör sig då företrädesvis om vildsvinsförvaltning i och i närheten av urbana miljöer. Denna del av samverkan har också inslag av viltet som resurs där på olika sätt fäلت vilt kommer kommunernas äldreomsorg och skolor till del.

Utöver kommuner så försöker förbundet bredda samverkan så att fler samhällsintressen involveras för diskussioner om vilt och dess samhällseffekter ur ett helhetsperspektiv. Intresset från andra aktörer är generellt mindre men förbundet har arbetat för att bredda samverkan till att omfatta fler samhällsintressen. Här kan nämnas deltagande från exempelvis naturvårdsorganisationer, hushållningssällskap, studieförbund, scoutrörelsen och stiftelser. Det förekommer även tillfällen då golfklubbar och representanter för idrottsanläggningar deltar och då rör det sig oftast om upplevda specifika problemområden med främst vildsvin och emellanåt dovvilt. Det som också förekommer är samverkan vid större orienteringsevenemang.

Totalt genomfördes 142 samverkansinsatser varav närmare 75 procent genomfördes vid fysiska sammankomster.

Län	Fysiska	Digitala
Blekinge	4	1
Dalarna	6	7
Gotland	4	
Gävleborg	2	6
Halland	4	
Jämtland	3	
Jönköping	7	
Kalmar	3	
Kronoberg	6	
Nationellt	6	4
Norrbottn	8	1
Skåne	12	1
Stockholm	5	1
Södermanland	2	3
Uppsala	2	9
V Götaland	3	
Värmland	6	
Västerbotten	7	
Västernorrland	3	
Västmanland	5	1
Örebro	2	2
Östergötland	6	
Summa	106	36

Tabell 2. Totalt antal samverkansinsatser under 2024 fördelat per län och fördelning mellan fysiska och digitala sammankomster.

3.1.1.3 DELAKTIVITET 3

Utveckla och tillgängliggöra helhetskoncept för lokal reglering av täthet och sammansättning av arterna kronvilt, dovvilt, vildsvin och rådjur inom nuvarande struktur för älgförvaltningen.

Enligt kontraktsvillkoren ska uppdragstagaren ”verka för och stödja Naturvårdverket” i arbetet med att ta fram helhetskoncept. Den flerartsförvaltningsutbildning som genomförts vid ett stort antal tillfällen har inneburit att allt fler uppmärksammat behovet av att se klövförvaltningen från ett bredare perspektiv och inte fokusera på de enskilda arterna.

Det finns lokalt i länen fortsatt stora utmaningar där fastighetsägare kan ha mycket skilda uppfattningar kring klövförvaltningen och då framför allt de enskilda arternas numerär. I förbundets arbete kring helhetskoncept enligt denna delaktivitet fokuseras mycket på att verka för att lokalt reglera viltstammarnas täthet och sammansättning för att uppnå överenskomna mål. Den stora utmaningen är ofta att kunna enas kring målen. Förbundet bedömer att behovet av att dessa helhetskoncept är störst i delar av mellersta och södra Sverige. Nedan beskrivs något exempel per landsdel där förbundet är delaktig i koncept.

Norrland

Som nämnts bedömer förbundet behovet inte särskilt stort i norrlandslänen. Ett koncept som ändå åter är värt att nämna är den vårinventering av kronvilt som förekommer inom Västerbottens län. Denna simultanräkning av kronvilt är i sig inte kvalitetssäkrad men metoden har allt eftersom utvecklats. Hur stor andel av populationen som observerats är osäkert och det förekommer troligen vissa årsvisa variationer men trenden över tid torde ge en god indikation över utveckling av stammen och om utvecklingen är i linje med uppsatta förvaltningsmål.

Svealand

I Mellansverige förekommer flera koncept där förbundet är en aktiv part. Inom ramen för det sedan flera år pågående dovviltsprojektet i Södermanland stödjer förbundet de områden som fortsatt arbetar i projektets anda med en målstyrd förvaltning av dovvilt. Det innebär stöd och koordinering av vårinventering och utifrån resultat ge råd kring avskjutning för att uppnå god måluppfyllelse kring storlek och sammansättning av dovviltstammen.

Under året har länsstyrelsen Södermanland fastställt en samförvaltningsplan där förbundet varit en aktiv part i framtagandet. Denna plan kommer innebära ett större fokus på klövförvaltningen ur ett bredare perspektiv. Förbundet bedömer att denna form av samförvaltningsplan ger en god signal att det inte är tillräckligt att förvalta enskilda arter var för sig utan att se det ur ett helhetsperspektiv. I sammanhanget fyller förbundets flerartsförvaltningsutbildning en viktig funktion.

I övriga län i Svealand är värt att nämnas vildsvinsprojekt i Dalarna där förbundet, LRF och länsstyrelsen i samverkan genomfört en rad aktiviteter för att belysa vikten av en målstyrd förvaltning av vildsvin redan vid dess etableringsfas. I Västmanland stödjer förbundet Västerås kommun i sitt arbete med att skapa ett koncept i den stadsnära klövförvaltningen.

Götaland

I Östergötland har ett större projekt pågått under några år och som avslutats vid årsskiftet 2024-2025 för att därefter gå över till en tillsvidarefas. Förutom förbundet har ingående parter varit LRF, Jägarnas Riksförbund samt länsstyrelsen. Projektet har varit ett helhetskoncept för lokal förvaltning och innehållit en rad delområden och aktiviteter såsom exempelvis inventering och tydlig målstyrd förvaltning. För att underlätta dessa delar har aktörerna arbetat fram ett enkelt beräkningsverktyg som kan användas inom älgskötselområden och ingående jakträttshavare. Den gör inte på något sätt anspråk på att vara fullödlig eller vetenskapligt korrekt men ger ändå en god fingervisning om vad som en viss avskjutningsstrategi kan leda till och utifrån uppsatt mål kan olika strategier testas. Samtliga klövviltsarter har ingått men extra fokus har lagts på dovvilt och vildsvin.

I Kalmar län har ett koncept startats upp, men befinner sig ännu i sin linda. Där är fokus på arterna vildsvin, rådjur och kronvilt. Förutom förbundet är Skogsstyrelsen den ingående aktören. På sikt bör fler aktörer ingå. Arbetet har startats upp med deltagare från älgskötselområden. Den inledande fasen var en skogsdag i fält. Den genomfördes som en gränsöverskridande övning mellan markägare och jägare för att nå samförstånd i viltförvaltningen med ökad förståelse för hur skogsbruk och vilt ömsesidigt påverkar varandra. Förbundet bedömer att uppstartsfasen var positiv och konceptet kommer fortsätta under 2025 och inriktningen är också att initiera likartade koncept i Blekinge och Kronobergs län.

Foto: Mostphotos

Foto: Sarah Nordlinder

3.1.1.4 DELAKTIVITET 4

Stöd inom älgförvaltningen

Syftet med denna del av uppdraget är att indirekt stödja länsstyrelserna på så sätt att de älgförvaltningsplaner som inkommer till myndigheten för beslut ska hålla sådan kvalitet att de inte behöver återremitteras till älgskötselområdena. Förbundet har på lokal nivå regelbunden dialog med länsstyrelserna hur arbetet ska genomföras.

Vad gäller genomförandet skiljer det sig en del i landet men generellt kan sägas att länsstyrelserna genomgående, i sin dialog med älgskötselområdena, ger rådgivningen att kontakta förbundets lokala personal för stöd vid upprättande och revidering av älgskötselplaner. Den inom många områden minskande älgstammen har inneburit att allt fler älgskötselplaner behövs reviderats innan planperioden löpt ut.

Utöver älgskötselplaner så ges även stöd till älgförvaltningsgrupper i deras arbete med älgförvaltningsplaner. Tidsåtgången för detta arbete är emellertid betydligt mindre än stöd till arbetet med älgskötselplaner.

Det stöd som ges är av lite olika karaktär. En del av det är lite av detaljkaraktär och ofta i form av en kontakt via telefon eller e-post med någon representant inom älgskötselområdet. Denna form av stöd är omfattande och sker regelmässigt i hela landet. Denna form av stöd bedöms ofta vara av en sådan detaljkaraktär att den inte redovisas som en siffersatt aktivitet i redovisningen.

Det som i allmänhet redovisas som en siffersatt aktivitet är när rådgivningen är mer omfattande. Det är då i allmänhet hela eller delar av älgskötselområdets styrgrupp/styrelse eller motsvarande som deltar och stödet och dialogen omfattar i allmänhet större delen av älgskötselplanen. Dialogen sker ofta digitalt men även genom fysiskt möte.

Enligt förbundet finns en redovisningsmässig utmaning. I tabell 3 redovisas genomförda stödaktiviteter och där tydliggörs en väsentlig skillnad mellan länen i antalet genomförda aktivitetstillfällen. Skillnaderna beror huvudsakligen på varierande behov men även en svårighet i att avgränsa när stödaktiviteten ska anses ligga inom ramen för vad som ska vara en siffersatt aktivitet i upphandlat avtal. Det som förbundet åsyftar är det stöd som ges via telefon/e-post

Län	Fysiska	Digitala
Blekinge	7	31
Dalarna	1	24
Gävleborg	1	19
Halland	11	26
Jämtland	6	2
Jönköping	1	5
Kalmar		44
Kronoberg	2	76
Norrbottn	1	6
Skåne	4	12
Stockholm	2	6
Södermanland	11	
Uppsala		44
Värmland	2	70
Västerbotten	1	117
Västernorrland	2	2
Västmanland	2	47
V Götaland	3	105
Örebro	2	49
Östergötland	7	15
Summa	55	711

Tabell 3. Antalet genomförda stödsatser mot älgförvaltningen under 2024. Den stora volymen av stödsatser är huvudsakligen riktad till älgskötselområden. En del är också riktad mot älgförvaltningsområden och i sammanställningen av antalet genomförda aktiviteter ingår också dialogmöten med länsstyrelser.

Nedan under respektive landsdel redovisas arbetet inom delaktiviteten där det finns olikheter av skilda orsaker.

Norrland exklusive Gävleborgs län

Norrlandslänen omfattar i jämförelse med Svealand och Götaland färre älgförvaltningsområden. Det innebär att det organisatoriskt är möjligt att genomföra årlig gemensam sammankomst för utbildning. Denna utbildning genomförs av förbundet tillsammans med länsstyrelserna, Skogsstyrelsen och företrädare för markägarna. Utbildningen omfattar flera delar men en viktig del är uttolkning av underlag för älgförvaltningsplaner och uttolkning av historisk utveckling kopplat till tidigare åtgärder enligt den adaptiva älgförvaltningssnurren. Planerade och tidsatta utbildningar riktade till älgskötselområden genomförs ofta länsvis. Innehållet i dessa utbildningar är likartad den som genomförs med älgförvaltningsområden. Som nämnts tidigare omfattar utbildningen inte enbart stöd för upprättande av älgskötselplaner utan har inslag av annat som kan härledas till andra delaktiviteter enligt avtalet.

Foto: Anders Nilsson

Svealand inklusive Gävleborg

Motsvarande utbildning för älgförvaltningsgrupper som genomförts gemensamt för Norrlandslänen genomförs här genomgående länsvis. Även här sker det tillsammans med länsstyrelsen, Skogsstyrelsen och företrädare för markägarintresset. Innehållsmässigt finns inga större skillnader gentemot norrlandslänen avseende den delen som är kopplad till älgförvaltningsplaner. Det som skiljer i vissa län är att en hel del fokus läggs på flerartsförvaltning. Planerade utbildningsinsatser inom delaktiviteten riktade mot älgskötselområden sker inom alla län men ofta sker en uppdelning i länet så att flera utbildningar genomförs.

Götaland

Tidigare år genomfördes gemensamma träffar inom landsdelen med länsstyrelsernas jakt-handläggare, enhetschefer och förbundets personal. Denna form av dialogmöten fyller väl sina syften men bedömningen har ändå varit att det är viktigare att lägga den tiden på dialog och samverkan inom respektive län för att uppnå en större effektivitet då det ändå finns vissa länsspecifika områden. Förbundets uppfattning är att denna dialog och samverkan fungerat mycket bra under året.

Lst-Moose

Det finns fortfarande på flera håll i landet en problembild kring upplevelsen av älgstammens numerär. Det är av största betydelse att försöka enas om grundfakta kring numerär även om olika intressen sedan kan ha skilda uppfattningar om målbild. Förbundet bedömer ändå att skattningsmodellen Lst-Moose och de värden som den levererar accepteras av flertalet berörda men att det ändå finns en bit kvar på resan. Nya modeller och beräkningsverktyg ska förstås granskas kritiskt men förbundet anser att Lst-Moose i allmänhet fungerar väl och levererar rimliga värden. Det är dock tydligt och viktigt att beakta älgobsunderlaget och inte leverera värden från Lst-Moose om älgobsunderlaget inte når upp tillräckligt i volym. Förbundet bedömer att så gjordes tidigare år och de då orimliga värden som levererades försvårar fortfarande acceptansen för skattningsmodellen inom några områden i landet.

Registreringar av jaktområden

Älgskötselområdesstrukturer är i ständig förändring. Ofta handlar det om mindre justeringar där enskilda fastigheter flyttas mellan områden. Emellanåt förekommer emellertid lite större förändringar och det skapar många gånger oro och olika frågor väcks. Det som där särskilt uppmärksammas och där förbundet får frågor från jägare och privata markägare är där skogsägande bolag strävar efter att skapa enheter där de samlar sina markinnehav. Den strävan innebär många gånger att skötselområdesstrukturen blir splittrad, vilket försvårar samverkan.

Vad gäller bildande av samt driva ett älgskötselområde erbjuder förbundet alltiämt den kostnadsfria kursen "Älgförvaltning" på E-jakt. Utbildningen ger en grundläggande förståelse för hur man bildar och driver ett älgskötselområde.

Foto: Erik Mandre/Mostphotos

SAMMANFATTNING

De ingående momenten är genomförda och antalet utbildnings-, samverkans- och stödinsatser som anges i avtalet är genomförda i samtliga län.

Den största volymen av deltagande vid utbildningsinsatserna har varit representanter för älgskötselområden. Riktade utbildningar till älgförvaltningsområden har också genomförts och då oftast i samverkan med myndigheter.

Förbundet bedömer att en tydlig positiv förflyttning skett vad gäller engagemanget kring arbetet med älgstammens kvalitet.

Förbundets utbildning "Flerartsförvaltning" har än tydligare satt fokus på vikten av att förvalta klövviltsarterna tillsammans samt att också se det från perspektivet samförvaltning. Bedömningen är också att effekterna av denna utbildning kan leda till ökat intresse och engagemang inom ramen för delaktivitet 3 i avtalet.

Överlappet mellan de olika delaktiviteterna i avtalet är mycket tydligt vilket både skapar synergieffekter och redovisningsbaserade utmaningar.

Den på många håll tydligt minskande älgstammen och därmed behov av allt fler reviderade älgskötselplaner har inneburit ett stort behov av stödinsatser.

Klövviltsförvaltningen engagerar i huvudsak de aktörer inom skogs- och jordbruket som direkt är berörda. Även om förbundet kan se en viss positiv förflyttning att fler samhällsintressen deltar så är det fortfarande vid relativt få tillfällen dessa deltar. Vid lokalt specifika händelser, såsom exempelvis vildsvin inom och i närheten av urbana miljöer, ökar engagemanget markant från andra samhällsintressen än de traditionella inom skogs- och jordbruk.

Det finns i avtalet en utmaning kring var avgränsningen ska sättas mellan siffersatt stödinsats och när stödet är av mindre omfång och därmed inte ska anses vara en siffersatt stödinsats.

ÖSTER MALMA MARS 2025

Öster Malma den dag som framgår av våra elektroniska underskrifter.

Anders Nilsson
Riksjaktvårdskonsulent

Åke Granström
Vice generalsekreterare

Denna återrapportering har signerats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.